

Арналдур Индридасон - „Гробна тишина“

Това беше човешка кост. Разбра го веднага щом я взе от детето, което седеше на пода и я дъвчеше.

Рожденият ден беше достигнал пиковия си момент, глъчката бе невъобразима. Разносвачът на пици дойде и си тръгна, а момчетата започнаха да се тъпчат с пица, наливаха се с газирани напитки, като през цялото време се оригнаха един през друг. После изведнъж скочиха от масата, сякаш по даден сигнал, и наново започнаха да тичат наоколо, някои въоръжени с картечници, други – с пищови, а малките държаха в ръце колички или гумени динозаври. Не можа да схване в какво точно се състоеше играта. Възприемаше я само като влудяващ шум.

Майката на рожденика бе започнала да приготвя пуканки в микровълновата фурна. Каза му, че смятала да поуспокои момчетата, като пусне телевизора и някоя касетка на видеото. Ако туй не оправело нещата, тя щяла сама да ги изхвърли навън. За трети път честваша осмия рожден ден на момчето и нервите ѝ се бяха опънали до краен предел. Трето по ред празненство за рожден ден! Първо, семейството отиде да хапне в убийствено скъп ресторант за хамбургери, където свиреше побъркваща рок музика. После тя организира празненство за роднините и приятелите, което приличаше на честване на първо причастие. А днес на момчето му беше разрешено да покани съученици и приятели от квартала.

Тя отвори микровълновата фурна, извади от нея надутия пакет с пуканки, сложи друг на негово място и си помисли, че следващия път трябва да бъде по-простичко. Само един рожден ден и толкова. Както когато тя беше малка.

Ситуацията изобщо не се подобряваше от това, че младият човек не обелваше и дума. Опита се да поприказва с него, но се отказа, присъствието му до нея в стаята я напрягаше. Впрочем едва ли можеше да се води какъвто и да било разговор, момчетата вдигаха такава врява, че ѝ се отщяваше. А и той не ѝ беше предложил да помогне по никакъв начин, седеше си само, гледаше пред себе си и мълчеше. „Явно е ужасно срамежлив“, помисли си тя.

Никога преди не го бе виждала. Беше вероятно някъде към двайсет и пет годишен и бе брат на едно от приятелчетата на сина ѝ на празненството. Трябваше да има почти двайсет години разлика между братята. Младежът беше много слаб, държеше се сдържано, здрависа се с нея на вратата, дълги пръсти, лепкава длан. Бе дошъл с намерение да прибере брат си, но малкият категорично отказа да си тръгва, още повече че веселбата беше достигнала фазата „пълнен напред“. Дватамата с домакинята решиха той да влезе и да поостане малко.

– Няма да продължи още дълго – каза тя.

Той ѝ обясни, че родителите им, които живеели в къща малко по-надолу по улицата, били в чужбина и трябвало, докато ги няма, да гледа брат си; иначе живеел под наем в центъра. Притеснено пристъпяше в преддверието от крак на крак. Малкият му брат отново изчезна в тълпата на празнуващите.

После младият мъж седна на дивана и се загледа в едногодишната сестричка на рожденика, която пълзеше по пода пред вратата на една от детските стаи. Беше облечена в бяла дантелена рокличка, с панделка в косата и си чуруликаше нещо. Той се чудеше как да си отмъсти на братчето си. Беше му неудобно да седи така в този непознат дом. Питаше се дали пък не трябва да предложи някаква помощ. Жената му бе казала, че таткото ще работи до късно. Младежът поклати глава и направи опит да се усмихне. Поблагодари и отказа предложената му пица и газирана напитка.

Забеляза, че момиченцето стиска здраво някаква играчка, която в един момент започна да дъвче, като цялото се олигави. Изглеждаше, като да си чеше венците, и той помисли, че вероятно зъбите ѝ са започнали да покарват.

Момиченцето се приближи до него с играчката си в ръце. Младежът се зачуди каква ли може да е тя. Детето седна на дупето си, като трудно запазваше равновесие, и го загледа с отворена уста. Лигите му се точеха надолу по гърдичките. Пъхна отново играчката в устата си, захапа я, после продължи да лази към него. Протегна се напред, започна да прави гримаси и да хихика, тъй че играчката падна от устата му. С известно усилие отново я намери, взе си я и дойде съвсем близо до младия мъж, повдигна се към подлакътника на дивана и застана до него, малко нестабилно, но доволно от себе си. Той взе странната играчка от детето и я заглежда. Момиченцето го погледна така, сякаш не можеше да повярва на очите си, и започна да реве с всички сили. На гостенина не му трябваше дълго време, за да разбере, че държи човешка кост, десетсантиметрово парче от ребро. Костта беше жълто-бяла на цвят, овална, а мястото на счупването беше изгладено, така че ръбчетата му вече не бяха остри. Отгоре ѝ имаше малки кафяви петънца като от земна пръст.

Предположи, че държи предната част на ребро от възрастен човек.

Майката чу, че детето плаче с цяло гърло, надникна в стаята и го видя да стои при непознатия до дивана. Остави купата с пуканките и отиде при дъщеря си, вдигна я на ръце и погледна надолу към мъжа, който, изглежда, не обръщаше никакво внимание на ревящото момиченце, нито пък на нея самата.

– Какво става? – попита тя, изпълнена с безпокойство, като се опитваше да успокои детето си. Говореше високо, мъчейки се да надвика врявата, която вдигаха момчетата. Мъжът я погледна, бавно се изправи на крака и протегна костта към майката.

– Откъде е взела това? – попита.

– Кое? – отвърна тя.

– Костта – каза той. – Откъде е взела тази кост?

– Каква кост? – повторно попита жената.

Письците на детето поутихнаха – когато видя костта отново, то се пресегна да я вземе с разкривени от съсредоточаването очи. Стисна костта в ръчичка и започна да я оглежда.

– Мисля, че това е кост – каза мъжът.

Детето я пъхна отново в устата си и се успокои напълно.

– За каква кост говориш? – каза майката.

– За тази, която тя гризе – посочи той детето. – Мисля, че това е човешка кост.

Майката погледна към момиченцето, което доволно дъвчеше костта.

– Това не съм го виждала преди. Какво искаш да кажеш с „човешка кост“?

– Мисля, че това е част от ребро на човек – каза той. – Уча медицина – добави, сякаш да се оправдае. – Сега съм пета година.

– Ребро? Що за простотия е това? Ти ли донесе туй нещо?

– Аз? Не. Не знаеш ли откъде се е появила костта? – попита той.

Майката погледна детето, изведнъж рязко измъкна костта от устата му и я хвърли на пода. Момиченцето отново се разрева. Мъжът вдигна реброто от пода и го разгледа по-обстойно.

– Може би брат ѝ ще знае...

Майката впи в него невярващи очи, после погледна ревящата си дъщеря, после костта, след това през прозореца, откъдето се виждаха няколко недостроени къщи, после – отново костта, непознатия мъж и най-накрая – сина си, който излетя от една от детските стаи.

– Тоти – извика тя, но момчето не ѝ обърна никакво внимание.

Тя се гмурна в тълпата от деца и с известно усилие измъкна оттам своя Тоти, след което го накара да застане пред студента по медицина.

– Твое ли е това нещо? – попита тя момчето, а мъжът му подаде костта.

– Намерих си го – отвърна хлапакът, който не искаше да пропусне и един миг от веселбата за рождения си ден.

– Къде? – попита отново майка му.

Остави малката на пода и момиченцето втренчи в нея очи, колебаейки се дали да не ревне отново.

– Ми навън – отговори момчето. – Това е хубав камък. Даже си го измих.

Хлапакът дишаше задъхано. Капчица пот се спускаше по бузата му.

– Къде навън? – попита майка му. – Кога? Какви си ги вършил?

Момчето погледна майка си. Не беше сигурно дали не е направило някоя беля и сега се чудеше каква ли би могло да бъде.

– Мисля, че беше вчера. Там, в изкопа на края. Станало ли е нещо?

Майка му и непознатият мъж се спогледаха.

– Можеш ли да ми кажеш къде точно го намери? – попита тя.

– Ох, сега е рожденият ми ден! – измрънка той.

– Ела – каза майка му, – покажи ни къде го откри.

Тя вдигна детето от пода и побутна момчето пред себе си в посока към външната врата. Мъжът тръгна плътно зад тях.

Като видяха, че майката се кара на рожденика, момчетата се умълчаха. А когато тя го забута пред себе си със сурово изражение на лицето и малката му сестра в ръце, те се спогледаха и крадешком ги последваха.

Бяха в новия квартал до пътя за езерото Рейнисватн. В „Тузалдаркверви“. Кварталът беше построен по склоновете на хълма в местността Гравархолт, а най-отгоре тържествено се извисяваха водните резервоари на Рейкявик, кафяво боядисани чудовища, които стърчаха подобно на някаква крепост над новите постройки. Улиците бяха прокарани по хълма от двете страни на резервоарите, покрай тях изникваха една след друга нови къщи, някои дори имаха и градинки с новоположени торфени чимове и малки дръвчета, които щяха да израснат и да осигурят сянка на собствениците си. Цялото войнство тръгна след рожденика с бързи крачки на изток по горната улица, която минаваше най-близо до резервоарите. Там, навътре в полето, се нижеха новопостроени еднофамилни къщи, а в далечината на север и изток започваха вилните зони на жителите на Рейкявик. Както във всеки район в строеж, децата се чувстваха прекрасно тук около недовършените къщи – катереха се по скелетата и играеха на криеница в сенките на стените или се пързалиха по склоновете на изкопаните за основи ями и цамбуркаха във водата, която се събираше в тях.

Именно към един такъв ров поведе рожденикът Тоти непознатия мъж, майка си и цялата весела компания от празненството и посочи мястото, където бе намерил този странен бял камък, толкова лек и гладък, че бе решил да си го запази и го бе пхнал в джоба си. Прекрасно помнеше къде бе открил ценната вещ и пръв скочи в рова. Без никакво колебание отиде до мястото, където камъкът бе лежал в сухата пръст. Майка му нареди на момчетата да стоят настрана и слезе в рова с помощта на непознатия мъж. Щом се приближиха, Тоти взе костта от нея и я положи на земята.

– Ето така стоеше – каза момчето, което все още си мислеше, че костта бе просто един интересен камък.

Беше петък, късният следобед, и никой не работеше на строежа. Бяха изградили две от стените на основите за къщата. Земните пластове се виждаха там, където още нямаше стени. Младият човек се приближи до страната на рова, където момчето каза, че е намерило костта, и внимателно започна да оглежда. Поразрови пръстта с пръсти и с

ужас видя да се появява кост от горната част на ръка, заровена дълбоко в земята. Майката погледна младежа, видя, че той се взира в нещо, проследи погледа му и съзря костта. Приблужи се и ѝ се стори, че разпознава челюст с един или два зъба на нея. Изплаши се, отново погледна младежа, след това дъщеря си и неволно започна да трие устата ѝ.